

”SVENSKLEKTIONEN ÄR VECKANS HÖJDPUNKT”

**- GYMNASISTERNAS UPPLEVELSER OM
SVENSKSTUDIERNAS
MENINGSFULLHET I NORRA SAVOLAX**

Anni Hellström

Kandidatavhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

2020

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä – Author Anni Elina Helmi Hellström	
Työn nimi – Title ”Svensklektionen är veckans höjdpunkt” – gymnasisternas upplevelser om svenskstudiernas meningsfullshet i Norra Savolax	
Oppiaine – Subject Ruotsin kieli	Työn laji – Level Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2020	Sivumäärä – Number of pages 37 + liitteet
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää savolaisten lukionuorten kokemuksia ruotsin kielen opiskelun merkityksellisyydestä. Tutkielmassa selvitettiin, miksi lukiolaiset kokevat ruotsin kielen opiskelun merkityksellisenä, mitkä tekijät vaikuttivat positiivisten kieliasteiden ja motivaation syntyyn sekä lukiolaisten kokemuksia lähiympäristön vaikutuksesta heidän kieliasteisiinsa sekä motivaatioon.</p> <p>Tutkimus toteutettiin haastattelututkimuksena ja materiaali analysoitiin kvalitatiivisen sisällönanalyysin menetelmin. Tutkimukseen osallistui kuusi nuorta, joita haastateltiin pareittain helmikuussa 2020.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että ruotsin kielen opiskelu koetaan merkityksellisenä ennen kaikkea tulevaisuutta varten – nuorilla oli vahva kuva siitä, että vaikka ruotsia ei Savossa käytetäkään, tulevat he joskus tarvitsemaan kieltä. Kieltenopiskelun merkityksellisyydessä korostuivat myös halu oppia ruotsia sekä kiinnostus kieltä ja kieliaineita kohtaan. Positiiviset asenteet ja motivaatio ilmenivät kieliarvojen sekä -asteiden kautta: ruotsi nähtiin rikkautena, ja toisaalta myös lukiolaisten positiiviset mielikuvat olivat avainasemassa. Motivaatiota ruotsin lukemiseen lisäsi erityisesti oma kiinnostus kieltä kohtaan sekä kokemukset omasta osaamisesta ja sen kehittymisestä.</p> <p>Nuoret kokivat, että pystyivät olla välittämättä lähiympäristön kieliasteista: oma kiinnostus ja halu oppia oli avainasemassa: nuorten kertomassa kävi ilmi, että lähiympäristön asenteet eivät ole enää lukiossa niin tärkeitä kuin peruskoulussa.</p>	
Asiasanat – Keywords: svenska, språkkattityd, motivation, språkinläring, gymnasiet, Norra Savolax	
Säilytyspaikka – Depository: JYX	
Muita tietoja – Additional information: ---	

INNEHÅLL

1. Inledning	4
2. Mål	6
3. Teoretiska utgångspunkter	7
3.1. Tidigare studier	7
3.2. Centrala begrepp	10
3.2.1 Attityd	10
3.2.2. Motivation	11
3.2.2.1. Integrativ och instrumentell motivation	11
3.2.3. Språkinläring	12
3.2.4. Formell och informell språkinläring – deras roll vid attitydernas och motivations uppkomst	12
3.2.5. Språket, språkinläring och den sociala omgivningen	13
4. Material och metod	14
4.1. Intervju som forskningsmetod	15
4.2. Kvalitativ innehållsanalys som forskningsmetod	16
4.3. Etiska överväganden	16
4.4. Motivation och attityder som forskningsområde	17
5. Resultat	18
5.1. Presentation av informanterna	18
5.2. Resultaten av studien	19
5.2.1. Gymnasisternas upplevelser om svenskstudiernas meningsfullhet	20
5.2.2. Uppkomsten av positiva attityder och motivation för svenskstudier	22
5.2.3. Upplevelser om närmiljöns språkattityder	28
5.2.3.1 Familj och släktingar	28
5.2.3.2. Vänner och skolkamrater	29
6. Sammanfattande slutdiskussion	32
Litteratur	35
Bilagor	38

1 INLEDNING

I Norra Savolax är andelen personer med svenska som första- eller andraspråk mycket liten. Enligt statistik är endast 0,1 % av landskapets nästan 245 600 invånare svenskspråkiga (Statistikcentralen 2018). Det betyder att svenska inte hörs eller syns i närmiljön lika mycket som i tvåspråkiga landskap – oftast upplever man i Norra Savolax att svenska språket förekommer endast i skolornas klassrum.

Enligt Finlands grundlag är landets nationalspråk både finska och svenska och därför ska alla finländare lära sig de två inhemska språken i skolan. Det vill säga att svenskstudiers roll i skolvärlden baserar sig först och främst på lagen (Grundlagen 17§; Språklagen 2003 / 423: 1-4 §). Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen konstaterar att studier i det andra inhemska språket ska hjälpa elever att lära sig värdesätta andra språk och människorna som talar dem men också olika kulturer och kulturell mångfald i skolan, i närmiljön och i världen (GLGU 2014). Det vill säga att även om svenska inte används i alla landskap, har studier i svenska också en viktig bildningsuppgift.

Jag har bott hela mitt liv i Norra Savolax och upplevt också själv att man inte brukar höra svenska i vardagen – svenskspråkiga brukar använda finska eftersom de upplever att de inte får service med sitt modersmål eller att människor inte vill använda sina språkkunskaper i svenska utan byter språk hellre till engelska (se till exempel Savon Sanomat 29.7.2019; Kaupunkilehti 7.12.2018). Allmänna attityder till svenskstudier i Norra Savolax delar människors åsikter och attityder till språket är mycket ambivalenta – temat väcker därför mycket diskussion både för och mot obligatoriska svenskstudier. Även om svenskans ”onyttighet” diskuteras mycket i Norra Savolax, tycker 37 % av människor som bor i östra- eller norra Finland att svenska är nyttigt och att de kan utnyttja sina språkkunskaper i det vardagliga livet (YLE 5.8.2019). Detta betyder att människor kan svenska ändå och har också kunskap i språket. Därför är diskussionen kring ”viljan att sluta studera svenska” bara en av de rösterna i diskussionen om obligatoriska svenskstudier i skolan – det finns människor som är för svenskstudier i skolan. Också regeringens så kallade språkförsök från år 2018 signalerar savolaxarnas intresse för att lära sig svenska trots diskussionen om icke-nödvändiga obligatoriska svenskstudier – Pieksämäki var den enda kommunen som ville delta i språkförsöket, där eleverna i 5. och 6. årskurs kunde välja ett annat språk i stället för det andra inhemska språket. Med andra ord ville de genomföra den

grundläggande utbildningen utan att studera svenska. (Utbildningsstyrelsen 12.1.2018; Savon Sanomat 23.2.2018).

Temat skolsvenska i Savolaxområdet är mycket intressant och fascinerande eftersom det har diskuterats så länge ur den synvinkeln om man ska studera svenska eller inte. Jag har vuxit upp med denna diskussion och jag har alltid tyckt om att studera svenska även om omgivningens attityder till språket är mycket ambivalenta. På grund av mina egna upplevelser vet jag att studierna kan upplevas som meningsfulla och motiverande även om språket inte talas, hörs eller används i närmiljön.

Jag har alltid varit mycket intresserad av närmiljöns inverkan på språkattityder och inlärningsmotivation och även motivation och ens egen vilja att lära sig ett visst språk, och detta intresse blev ett bärande tema i min studie. Idéen till min kandidatavhandling fick jag från mina upplevelser under gymnasietiden: även om det var mycket vanligt att klaga över svenskstudier, upplevde man studierna ändå som trevliga och man ville lära sig språket, även om svenska inte var ett obligatoriskt ämne. Därför valde jag att studera svenskas roll i Savolax ur en ny synvinkel: jag skulle vilja redogöra för *varför* savolaxiska ungdomar tycker att det är meningsfullt och motiverande att lära sig svenska och också *vilka faktorer* som påverkar uppkomsten av motivation hos dem.

Norrasavolaxiska gymnasieelevers upplevelser om svenskstudier har undersökts ganska lite och tidigare studier har fokuserat mera på allmänna attityder till språket, därtill fokuserar studier mestadels på högstadieelever. Därför är det viktigt att redogöra också för gymnasisternas upplevelser och tankar om svensksstudierna. Det finns inte tidigare forskning om gymnasieelevers positiva inlärningsupplevelser, motivation eller tankar om svenska språkets inläring i Savolaxområdet och därför är temat färskt, vilket betyder att temats undersökning är meningsfullt och viktigt.

2. MÅL

Syftet med föreliggande studie är att redogöra för savolaxiska gymnasisters attityder till svenska och motivation för svenskstudier och hur de upplever närmiljöns inverkan på deras attityder, motivation och inläring. Därtill är syftet att öka kunskap om faktorer som gör språkets studerande meningsfullt även om språket inte är en del av gymnasisternas vardag. Vidare vill jag undersöka hur gymnasister har fått sina positiva inställningar och motivation för att studera svenska.

Mina forskningsfrågor är följande:

1. *Varför* upplever savolaxiska gymnasieelever att det är meningsfullt att lära sig svenska?
2. *Vilka faktorer* påverkar deras motivation och positiva inställning till att studera svenska?
3. *Hur* upplever gymnasister närmiljöns attityder till språket?

Syftet med den första frågan är att redogöra för gymnasisters upplevelser om svenskstudiernas meningsfullhet – jag skulle vilja få veta, varför de tycker att studier i svenska är viktiga och varför svenska är ett språk som de vill lära sig. Med den andra frågan vill jag belysa vilka faktorer som påverkar gymnasisters höga motivation och goda attityder till svenska och svenskstudier. Jag vill också få kunskap om hur dessa faktorer påverkar eller har påverkat på uppkomsten av motivation och språkattityder under tidens lopp. Med den tredje frågan syftar jag till gymnasisters upplevelser om närmiljöns attityder till svenska: meningen är att redogöra för den sociala kontextens inverkan på gymnasisternas motivation för och attityder till svenska.

3. TEORETISKA UTGÅNSPUNKTER

3.1 Tidigare studier

I detta avsnitt presenterar och diskuterar jag tidigare studier om temat svenskans inlärningsmotivation, språkattityder och närmiljöns inverkan på attitydernas och motivations uppkomst. Temat motivation och dess uppkomst har redan länge varit ett mycket beforskat tema inom språkforskningen. Mitt tema, det vill säga motivation för språkinlärning i icke-tvåspråkiga landskap, har studerats ganska lite – särskilt ur Savolaxperspektivet finns det inga studier kring temat. Tidigare studier kring inlärningsmotivation koncentrerar sig ofta på högstadiel elever och på grundskolan där svenskans roll samt attityder till språket verkar synas starkast i elevernas vardag.

En av de mest relevanta tidigare studierna är Koskenrantas (2011) pro gradu-avhandling, där hon studerade elevernas språkattityder och inlärningsmotivation i svenska på årskurserna 7-9 i en lappländsk skola. Koskenrantas mål var att redogöra för hur ålder påverkar grundskoleelevers motivation att lära sig svenska i skolan. Hon hade sitt fokus särskilt i de faktorer som hade inverkan på elevernas motivation och språkattityder.

Resultaten i studien visar att eleverna tyckte att svenska var trevligt och nyttigt och hade motivation att lära sig språket eftersom de tyckte att man kommer att behöva svenskkunskaper i framtiden, särskilt i arbetslivet – eleverna motiverade svenskans nytta också genom att Finland har två nationalspråk och att man kan behöva svenskkunskaper också i andra nordiska länder (Koskenranta 2011, 52). Eleverna som tyckte att det inte är nyttigt eller motiverande att lära sig svenska motiverade sina svar oftast med att engelska behövs och pratas mera eller att de osäkra om de får använda svenska i arbetslivet eftersom det finns sådana yrken där man inte behöver kunna svenska – det vill säga elever var mycket osäkra om nytta med svenskstudier senare i livet (Koskenranta 2011: 48–60). Koskenranta kom fram till att elevernas ålder har inverkan på deras språkattityder och inlärningsmotivation, men skillnaderna mellan olika årskurser verkade inte vara stora. Hon lade också märke till att särskilt föräldrarnas och släktingarnas attityder och språkkontakter verkade ha en större och mera beständig inverkan på elevernas inlärningsmotivation och språkattityder (Koskenranta 2011: 60-62, 74-75). Resultaten i studien är mycket intressanta eftersom de visade att elevernas vilja att lära sig svenska var mycket

annorlunda – det vill säga varje elev hade sitt eget perspektiv på svenskinläringen, och detta perspektiv påverkades av elevernas egna uppfattningar om språket, föräldrarnas språkattityder och även elevernas eget intresse för att studera språket.

Också Riikonen (2010) studerade språkattityder till svenska på tvåspråkiga och på icke-tvåspråkiga landskapen och ville få kunskap om närmiljöns inverkan på abiturienternas inlärningsmotivation. Riikonen samlade in sitt material från Loimaa och Åbo med enkäter där gymnasister fick svara på flervalsfrågor och hon analyserade materialet med kvantitativa metoder (Riikonen 2010: 5, 11), vilket betyder att studien koncentrerade sig inte på attitydernas uppkomst eller orsaken bakom attityderna utan endast på gymnasisternas språkattityder. Studien visar att abiturienternas attityder till svenska verkade vara positiva i båda städerna, för upp till 72 % av alla informanter svarade att de skulle studera språket även om det var frivilligt och upp till 75 % av alla informanter svarade att påståendet ”*det är nyttigt att tala svenska*” är delvis eller helt sant. Dock diskuterar Riikonen också att abiturienterna i Åbo verkade ha en mera positiv attityd till svenska och hon föreslog att det kunde bero på att i Åboområdet hör man svenska oftare i vardagen, det vill säga att abiturienterna i Åbo skulle vara mera vana vid språket (Riikonen 2010: 20-22). Riikonens studie föreslår att närmiljön har en inverkan på inlärningsmotivation och på språkattityder men lämnar också många öppna frågor om *hur* och *varför* det är så.

Huhtala (2017) diskuterar i sin artikel studerandes upplevelser och uppfattningar om svenska och svenskstudier. Huhtala gjorde en narrativ studie om universitetsstuderandenas upplevelser om svensksstudier. Hennes mål var att få mera kunskap om hur universitetsstuderande beskriver sina förhållanden till svenska och vilka metaforer de använder för att beskriva sina språkstudier och svenska som språk. Hon hade sitt fokus särskilt i tre frågor, vilka var: (1) varför tycker studerandena att det är viktigt att studera svenska, (2) vilka saker upplever studerandena som utmanande i svenskstudier och (3) vilka faktorer får studerandena att fortsätta sina studier? Huhtala samlade in sitt material i Helsingfors universitet och alla 34 informanter i studien studerade nordiska språk som huvud- eller biämne. Materialet var universitetsstuderandes essäer där de fick berätta om sina svenskstudier med egna ord och hon analyserade materialet genom tematisk innehållsanalys.

Resultaten visar att studerande har många olika orsaker att uppskatta svenska och svenskskunskaper – de mest centrala orsakerna att studera svenska är Finlands tvåspråkighet, svenskans

kulturella roll i det finländska samhället och det Nordiska samarbetet och den nordiska samhörighetskänslan. Ändå var det mest intressanta svaret att största delen av studerandena är mycket intresserade av språket i sig och har därför hög motivation för att studera det. Enligt studerandenas svar är svenskstudiernas utmaning människornas attityder och fördomar mot svenska. Studerandena upplever att den viktigaste orsaken att fortsätta studier i svenska är eget intresse och motivation att lära sig språket – däremot lyfter studerandena fram också arbetslivets roll: de upplever att kunskap i svenska kan förbättra möjligheterna att bli anställda. Huhtalas studie visar att studerandenas intresse för språket har en stor inverkan på deras inlärningsmotivation, dock kan detta bero också på det att alla informanter var språkstudierande. Det mest intressanta resultat i Huhtalas studie var att alla informanter verkade ha ett slags känslöbinding till språket – enligt studerandenas essäer verkar det vara nästan självklart att älska språket som man studerar och valet att studera svenska är oftast mycket medvetet och har mycket starka känslor bakom sig. Enligt Huhtalas studie kan man anta att inlärarens känslor har inverkan på språkattityder och inlärningsmotivation.

Sammanfattningsvis har tidigare studier visat att elever och studerande som tycker att det är nyttigt att lära sig svenska ser språket som en viktig del av framtiden och svenskstudier motiveras ofta med tanken om elevernas och studerandenas blivande arbetsliv. Elever och studerande ser också att kunskap i svenska kan förbättra deras möjligheter att bli anställda.

Också Finlands tvåspråkighet och möjligheten att förstå också andra nordiska språk verkar vara en viktig faktor i elevernas och studerandenas inlärningsmotivation. Det är bevisat att ålder har inverkan på motivation och språkattityder särskilt på högstadiet, men ändå verkar det vara så att närmiljöns attityder, till exempel föräldrarnas och släktingarnas språkattityder och elevens eget intresse har en större och mera beständig inverkan. Också språklig närmiljö har inverkan på motivation – i tvåspråkiga landskap verkar språk- och inlärningsattityder till svenska vara mera positiva än i icke-tvåspråkiga landskap, även om detta kan förklaras genom ”språkets närhet” i vardag. Det som förenar alla tidigare studier kring temat motivation att lära sig svenska är elevernas och studerandenas eget intresse, inre motivation och även känslöförbindningar till svenska, med andra ord menar detta att inlärningsmotivationen består av olika delar och varje elev och studerande har sina egna uppfattningar om motiv bakom sin motivation.

Jag antar att i min studie kan det förekomma likadana faktorer bakom gymnasisternas motivation och attityder till svenska. Det är ändå möjligt att också andra faktorer bakom gymnasisternas attityder och motivation framkommer eftersom min studie fokuserar på gymnasisternas egna upplevelser och tolkningar kring fenomen.

3.2 Centrala begrepp

I detta avsnitt redovisar och diskuterar jag de centrala begreppen i min studie: attityd, motivation, språkinlärning och den sociala kontextens, det vill säga skolan och närmiljöns påverkan i språkinlärningen och motivation. Dessa begrepp används som hjälpmedel i resultatens analys, vilket betyder att dessa begrepp skapar den teoretiska ramen för min studie.

3.2.1 Attityd

Enligt Gardner (1975, refererad i Abrahamsson 2009) betyder attityder till språket ”inlärarens föreställningar och värderingar om målspråket, målspråkstalare och målspråkskultur”. Språkattityder kan delas i två kategorier vilka är: inlärarens attityder till språk och dess inlärning och inlärarens attityd till målspråkgruppen (se till exempel Gardner 1985). Abrahamsson (2009) konstaterar att attityder har inverkan på motivationen att lära sig ett språk, vilket i sin tur betyder att attityder har tydliga men ändå indirekta effekter i språkinlärningen. Positiva attityder till målspråket medför oftast till hög motivation och därför potentiellt också till framgångsrik inlärning medan negativa attityder medför oftast till låg motivation och därför till mindre framgångsrik inlärning.

Attityder, deras uppkomst och förändringar sker i sociala kontexter – det vill säga i interaktion mellan två eller flera personer (se till exempel Mustila 1990). Eftersom attityder inte föds i ett socialt tomrum är det viktigt att kunna förstå att attityder kan skaffas och tillägnas såsom gruppnormer, vilket betyder att attityder är såsom sociala regler som ”lärs in”. Attityder är också mycket förändringsbara – det vill säga att attityder kan uppstå och förändras under tidens lopp (se Mustila 1990: 14).

3.2.2 Motivation

Motivation har varit ett mycket beforskat tema inom språkforskningen under åren och därför har begreppet ett flertal olika definitioner som beror på forskarens olika perspektiv och teorier bakom dem. I min studie används begreppet ”*motivation*” enligt Gardner (1979, refererad i Abrahamsson 2009): ”*motivation* betyder inlärares *vilja* att lära sig målspråket”. Jag valde att använda Gardners definition eftersom *viljan* att lära sig svenska är en bärande faktor i studien och jag anser att detta är också en av de faktorerna som har inverkan på gymnasisternas upplevelser om studiernas meningsfullhet.

3.2.2.1 Integrativ och instrumentell motivation

Abrahamsson (2009, 207) konstaterar att enligt Gardner har en språkinlärare antingen en *integrativ* eller en *instrumentell* orientering i sin motivation – integrativ orientering betyder att inlärare vill identifiera sig med målspråket, målspråkstalarna och målspråkskultur, alltså hen är mycket socialt inriktad för språkinläringen och vill lära sig språket för att kunna kommunicera med hjälp av det. Instrumentellt orienterad språkinlärare vill lära sig språket eftersom hen upplever språkstudier som verktyg för att kunna uppnå någonting annat.

Med andra ord har språkinlärare oftast ett syfte att lära och studera ett språk: det kan vara att språkinlärare vill lära sig språket för att kunna kommunicera med hjälp av det eller då att kunna uppnå någonting annat, till exempel arbetsplats med hjälp av språkkunskaperna. Det är dock värd att påminnas att motivation för språkstudier är alltid ett mycket personligt fenomen och därför kan man aldrig dra tydliga slutsatser om inlärares motivation eller om hen har integrativ eller instrumentell orientering för språkinläring –det kan också vara en blandning av dessa två olika orienteringar.

3.2.3. Språkinläring

Psykologiskt och kognitivt inriktade studier visar att numera ses språkinläring som ett mycket individuellt fenomen (Norrby & Håkansson 2008: 158). Detta betyder att inlärares individuella egenskaper har inverkan på hens förmågan att lära sig ett språk. Med individuella egen-

skaper kan avses till exempel inlärarens attityder, motivation och inlärningsstrategier men naturligtvis också individens psykologiska och biologiska egenskaper. Med psykologiska och biologiska faktorer kan avses till exempel kognitiv stil och intelligens, som är individens medfödda egenskaper (Abrahamsson 2009: 214). I min studie kommer jag att ha fokus på inlärarens attityder och motivation och på det hur dessa faktorer påverkar deras motivations uppkomst.

De individuella egenskaperna, särskilt motivation och attityder till språkinläring, har dock diskuterats under åren eftersom i studier har man kommit fram att dessa egenskaper är relativt förändringsbara – till exempel attityder mot målspråket och viljan att studera språket kan förändras genom yttre påverkan från den sociala omgivningen, det vill säga andra människor, inläringserfarenheter eller inlärningsframgång. Inlärarens psykologiska och biologiska egenskaper avses vara mera hållbara (Abrahamsson 2009: 214-217).

Eftersom språkinläring är så individuellt, betyder det att fenomenet är mycket komplext att studera eftersom det påverkas av flera olika faktorer, såsom inlärarens individuella egenskaper, närmiljön och även den sociala kontexten – faktorerna har inverkan på varandra vilket betyder att man inte kan dra några förenklande slutsatser mellan inläring, attityder och motivation eller dess uppkomst. I min studie kommer jag dock att redogöra för förhållandet mellan dessa tre faktorer och gymnasisters upplevelser om detta.

3.2.4. Formell och informell språkinläring – deras roll i attitydernas och motivations uppkomst

När det gäller skolvärlden och språkinläring ska man redogöra för skillnaden mellan formell och informell språkinläring. Med formell språkinläring avses inläring som händer mestadels i skolan och i språkundervisning, medan med informell språkinläring avses oftare som inlärarens språktillägnande, alltså som språkinläring utanför klassrummet. Formell och informell språkinläring kan avses som en viktig del i min studie eftersom i Savolax är svenskinläring i princip alltid formellt eftersom språket inte talas eller lärs in i vardagen: det vill säga att språket inte är en vanlig del av människornas vardag.

Abrahamsson (2009, 188) konstaterar att det finns två olika ”språkklassrumstyper” i skolan: klassrummet kan vara ett så kallat främmandespråkklassrum, vilket betyder att språket lärs in

i en miljö där språket inte hörs eller syns i inlärnarnas vardag. Klassrummet kan också vara ett så kallat andraspråksklassrummet, vilket i sin tur betyder att språket som lärs in används också i inlärarens naturliga omgivning och vardag.

Även om svenska är Finlands andra officiella språk, studeras svenska i Savolax som främmandespråk eftersom språket inte är en del av inlärarens vardag eller närmiljö. I min studie redogör jag för gymnasisters tankar om formell och informell svenskinläring i Savolaxområdet och belyser deras möjliga inverkan på gymnasisters språkattityder och motivation för svenskstudier. Detta kan vara en viktig del av motivations uppkomst: eftersom språket inte talas eller används som en naturlig del av vardagen, kan det ha en inverkan på inlärarens motivation och attityder till svenska.

3.2.5. Språket, språkinläring och den sociala omgivningen

Det finns ett antal sociolingvistiska faktorer som visat ha effekt på språkinläringen. Sådana är till exempel inlärarens socio-ekonomiska status, hos barn och ungdomar betyder detta naturligtvis föräldrarnas yrkes- och utbildningsbakgrunder, har enligt några studier visats ha en effekt på andra- och främmandespråkinläring eftersom skolframgång tenderar ha samband med klasstillhörighet (Abrahamsson 2009: 198). Även om studier visar detta anser jag att dessa resultat ändå kan vara mycket kontroversiella, för intressen för och attityder till språkstudier, såsom sagt också tidigare (se avsnitt 3.2.1), är mycket individuella och olika hos alla. I min studie valde jag att inte beakta informanternas socio-ekonomiska status för jag tyckte att det inte spelar en betydande för deras egna upplevelser om svenskstudier, men dock är det värd att iaktta att detta kan också ha en inverkan bakom dessa upplevelser. En annan viktig och intressant sociolingvistisk faktor är inlärarens upplevelse om sin språkliga och etniska identitet. Abrahamsson avser etnicitet ”inlärarens socialt betigande attityder till målspråket, målspråksbrukare och målspråkskultur men också gentemot sin egen etnisk grupp” (se Abrahamsson 2009: 199). Detta betyder att inlärarens upplevelse om sin identitet kan ha en inverkan på språkattityder, motivation och även inläringen.

Ur ett sociokulturellt perspektiv kan iaktas att barns och ungdomars lärande i språk och utveckling i språk och språkkunskaper är resultat av den språkliga socialisationen i hemmet och i skolan (Hyltenstam & Lindberg, red. 2014: 459). Det vill säga att socialisationen och modellen

som barnet har fått hemifrån och från omgivningen där hen har vuxit är också en av de faktorer som kan ha påverkat gymnasisternas upplevelser. I min studie betonas föräldrarnas språkliga bakgrunder, det vill säga jag redogör för informanternas språklig socialisation för jag tycker att det har en mera betydande roll i gymnasisternas upplevelser än till exempel föräldrars yrkes- eller utbildningsbakgrunder.

4. MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel kommer jag att beskriva studiens material och dess insamling. Därpå kommer jag att presentera metoder som jag använde för att analysera resultaten och redogöra också för etiska överväganden. I slutet av detta kapitel kommer jag att diskutera också om motivation- och attitydsstudier som forskningsområde och belysa områdets särskilda egenskaper, såsom dess för- och nackdelar.

I min studie intervjuade jag sex norrasavolaxiska gymnasieelever och mitt enda krav var att hitta sådana gymnasister som upplevde att de har intresse och motivation att lära sig svenska – meningen var inte att hitta sådana gymnasieelever som har goda eller bästa betyg i svenska utan jag ville intervjua personer som vill studera språket eftersom de har motivation och intresse för det. Jag bestämde mig för att studera temat med halvstrukturerad temaintervju och analysera materialet med hjälp av kvalitativ innehållsanalys, och dessa metoder beskrivs och diskuteras närmare i avsnitten 4.1. och 4.2.

Intervjuerna gjordes och inspelades under februari 2020 och informanterna intervjuades parvis. Innan intervjuerna fick informanterna fylla i ett formulär med vilket jag samlade in några bakgrundsinformationer (se bilaga 1). Dessa informationer presenteras närmare i kapitel 5. Intervjuerna transkriberades och anonymiserades under mars 2020 och resultaten analyserades först sedan. Eftersom intervjuerna gjordes parvis, fick informanterna välja samtalskamrat själva. Det fanns bara två deltagare som inte gjorde detta själva och jag föreslog att de skulle vara ett par i intervjun. Jag ville ge möjlighet att välja ens par själv för jag tyckte att det kan underlätta gymnasisternas möjliga spänning i situationen – jag tyckte också att om jag gjorde intervjuerna parvis skulle det väcka mera diskussion och tankar kring teman som diskuterades.

Eftersom motivation och attityder till svenska och svenskstudier är mycket individuella upplevelser och de varierar hos varje individ, kan resultaten i min studie inte generaliseras och därför är min studie en fallstudie.

4.1. Intervju som forskningsmetod

Jag valde använda intervju som forskningsmetod eftersom mitt syfte var att redogöra för fenomen attityder, motivation och deras uppkomst ur informanternas synvinkel och betona deras egna upplevelser och uppfattningar kring fenomen.

Intervju ett lämpligt sätt att öka förståelsen av informanternas upplevelser, åsikter och attityder till språkinläring (Kalaja, Alanen & Dufva 2011: 132). Intervju är också en bra metod för att få information om informanternas personliga upplevelser och uppfattningar och däremot är det också ett lämpligt sätt att få mera detaljerade och rikare information kring fenomen som studeras (Töttö 2000: 12). Som forskningsmetod passar intervju i studier, där syftet är att öka förståelse kring fenomen som studeras. Eftersom intervju är en metod som syftar till att skapa djupgående förståelse, kan forskningsresultaten inte generaliseras och därför är mängden av informanterna ofta ganska liten (Kalaja, Alanen & Dufva 2011: 134).

I min studie valde jag att använda *halvstrukturerad temaintervju*, vilket betyder att i intervjun hade jag teman som vi diskuterade om och därpå hade jag några mera detaljerande frågor gällande teman (se bilaga 2). Intervjuteman var svensksstudiernas meningsfullhet, positiva attityder till svenska och motivation och dess uppkomst och informanternas upplevelser om närmiljöns språkattityder. Teman och mina detaljerande frågor var ganska öppna och de gav mycket utrymme till informanternas egna tolkningar och uppfattningar kring fenomen.

Jag märkte att i min studie var nackdelen med intervjuerna att forskningsresultaten inte kunde generaliseras eftersom mängden av deltagarna var så liten och intervjuerna handlade om informanternas egna uppfattningar och upplevelser. Intervju är också alltid samspel mellan både intervjuaren och informanterna och det kan även vara både metodens för- och nackdel. Fördelen med samspelet mellan intervjuaren och informanterna är det, att informanterna kan berätta fritt om sina upplevelser och situationen kan likna en vanlig diskussion mellan två eller flera personer (Hyvärinen, red. 2017: 80-81). Jag märkte i intervjuer att nackdelen i samspelet var det att

diskussionen ibland gick ur vägen och jag försökte upprätta detta genom att fråga detaljerande frågor. Jag märkte också att ibland hade informanterna behov att samspela, det vill säga hålla med den andra informantens åsikter, vilket kunde bero till exempel på informanternas sociala förhållanden eller om det att informanterna inte ville säga sina egna åsikter. Detta försökte jag upprätta genom att betona hur alla svar är lika bra och viktiga.

4.2. Kvalitativ innehållsanalys som forskningsmetod

Som forskningsmetod ger kvalitativ innehållsanalys möjlighet att studera fenomen analytiskt, systematiskt och sakligt. Med hjälp av kvalitativ innehållsanalys kan man analysera lätt både skrivna och transkriberade materialen men också inspelade materialen.

Kvalitativ innehållsanalys är en lämplig analysmetod när syftet med studien är att nå djupare förståelse kring fenomen som man studerar, inte att göra statistiska generaliseringar (Sarajärvi & Tuomi 2009: 103). I min studie analyserar jag materialet med hjälp av så kallad *teoribaserad innehållsanalys*, vilket betyder att jag analyserar materialet med hjälp av teorin som presenterades tidigare (se avsnitt 3.2.). Analysen baserar sig på det insamlade materialet och fenomen som förekommer därifrån – alltså fenomen diskuteras i ljuset av teorin (se till exempel Sarajärvi & Tuomi 2009: 96-97).

Nackdelen med kvalitativ innehållsanalys kan vara bristande objektivitet, eftersom till exempel i min studie baserar analysen sig på informanternas upplevelser, tolkningar och åsikter, vilka jag diskuterar i ljuset av teorin. Alla faktorer, upplevelser och uppfattningar som informanterna lyfte fram kunde inte beaktas i denna studie, och därför måste jag som skribent välja de viktigaste och mest intressanta faktorer som förekom i intervjuerna (Sarajärvi & Tuomi 2009: 134-137). Därför är det viktigt att konstatera att min studie är en fallstudie och syftet med denna studie är inte att dra förenklade slutsatser om fenomen eller att göra generaliseringar, utan att nå djupare förståelse kring teman som jag studerar.

4.3. Etiska överväganden

Informanterna i min studie var gymnasieelever, som studerade på gymnasiet första och andra årskurs. Detta betydde att informanterna var 16-17 år, och eftersom alla informanterna var över

15 år, behövde jag inte fråga om forskningslov från informanternas vårdnadshavare utan gymnasiets lov för studien räckte (TENK, Ansvarsfull forskning). Gymnasiets rektor och läraren var informerade av studien i väl tid och de gav tillstånd att göra studien där.

Studien baserade sig på informanternas frivilliga deltagande och deras egen vilja och eget intresse. Informanterna fick läsa forskningsredogörelsen och dataskyddsbeskrivningen innan de bestämde om de vill ta del i studien. Informanterna fick läsa redogörelsen och skriva under forskningslovet före intervjun.

Materialet som samlades in anonymiserades och skyddades med ett lösenord vilket betyder att informanterna inte kan identifieras i den färdiga avhandlingen. Materialet och enkät som med informanternas bakgrundsinformationer samlades in användes endast för forskningsändamål och materialet förstördes sakligt efter studien hade blivit färdig och godkänt.

4.4. Motivation och attityder som forskningsområde

Den generella utmaningen med motivation- och attitydstudier är att de ofta bygger sig på för- enklade korrelationer mellan olika faktorer, till exempel mellan graden av motivation och in- lärningsframgång. Eftersom motivation och attityder är mycket individuella fenomen och olika hos alla är det svårt att kunna ange orsaksriktningen mellan olika faktorer. Med andra ord be- tyder det att orsaksriktningar till exempel mellan attityd, motivation och språkinläring är mestadels bara tolkningar om olika faktorerers inverkningar på varandra. En annan utmaning i motivation- och attitydstudier är att de inte förklarar tydligt hur inläringen påverkas i någon riktning, till exempel psykologiska och kognitiva faktorer bakom motivation och attityder kan inte förklaras, eftersom motivation och upplevelser, samt attityder är individens egna tolk- ningar (Abrahamsson 2009: 208-209).

Fördelen med motivation- och attitydstudier är att med hjälp av dem kan man öka förståelsen om deras uppkomst och individernas tolkningar och upplevelser om dem. Beroende av forsk- ningsområdet, såsom i min studie språkinläring, kan attityd- och motivationsstudier också öka och fördjupa yrkeskunskaper, såsom min studie fördjupar förståelsen om gymnasisternas upp- levelser om svenskstudiernas meningsfullhet.

5. RESULTAT

I detta kapitel kommer jag att redogöra för resultaten i min studie. Först presenterar jag informanterna och beskriver också bakgrundsinformation som jag samlade innan intervjuerna gjordes. Senare i detta kapitel presenterar jag studiens resultat och diskuterar de i ljuset av teorin som presenterades i kapitel tre (se avsnitt 2.).

5.1. Presentation av informanterna

Som bakgrundsinformation samlade jag in informanternas kön, ålder, lärokurs i svenska, deras registrerade modersmål, föräldrarnas modersmål och om de har tvåspråkig bakgrund i deras familjer (se bilaga 1). Jag frågade också om informanterna eller deras föräldrar hade någonsin bott i ett tvåspråkigt landskap eller i Sverige eller på Åland. Jag samlade dessa bakgrundsinformationer för jag ville få information om informanternas språkliga bakgrund. Jag kunde också ha samlat information om gymnasisternas studieframgång, det vill säga om deras betyg och egna upplevelser och uppfattningar om deras språkkunskaper, så jag kunde ha fått information om deras kunskapsnivå och om kunskapsnivån har påverkat attityden och motivationen. Jag valde att inte göra detta eftersom min studie koncentrerar sig på gymnasisternas attityder och motivation och jag ser att studieframgång är mindre viktigt än till exempel språklig bakgrund, familjebakgrund eller inlärares inre motivation.

I min studie deltog sex (6) gymnasister från Norra Savolax. Gymnasiet, där jag gjorde intervjuerna är ett medelstort gymnasium i landskapscentralen Kuopio. Alla informanter studerade i samma gymnasium men på olika årskurser – två informanter studerade på första årskurs och fyra informanter studerade på andra årskurs. Eftersom informanterna studerade på olika årskurser och hade sina studier i olika faser kunde jag få mycket information också om gymnasisternas upplevelser om studiernas och gymnasie miljös i jämförelse med högskolemiljöns inverkan på motivation och attityder. Bakgrundsinformation om informanterna presenteras närmare i tabell 1 (se nedan).

Tabell 1: Sammanfattande information om deltagarna i studien

Informant	1	2	3	4	5	6
kön	kvinn	kvinn	man	kvinn	kvinn	kvinn
ålder	17	17	18	17	16	16
årskurs och lärokurs i svenska	2. B1	2. B1	2. B1	2. B1	1. B1	1. B1
modersmål	finska	finska	finska	finska	finska	finska
tvåspråkig familjebakgrund	nej	nej	nej	nej	ja, finska-ryska	nej

Det som förenar alla informanterna är att de hade liknande språkliga bakgrunder: samma modersmål och föräldrarnas modersmål. Ingen rapporterade att en eller sina föräldrar skulle ha bott i tvåspråkiga landskap, i Sverige eller utomlands. Denna iakttagelse är viktig eftersom det visar att informanternas språkattityder kanske inte är ärvda eller inlärd från föräldrar eller från den sociala omgivningen, vilket föreslår att faktorer bakom positiva attityder och motivation är resultat av gymnasisternas egna upplevelser, egenskaper eller intresse för språket.

5.2. Resultaten av studien

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för de viktigaste resultaten som jag fått i min studie. Jag presenterar resultaten i ljuset av mina forskningsfrågor (se kapitel 2) och börjar med gymnasisternas upplevelser om svenskstudiernas meningsfullhet. Därefter fortsätter jag med de faktorer som har haft inverkan på gymnasisternas positiva inställning och motivation att studera språket och sist beskriver jag hur gymnasisterna upplever närmiljöns attityder och dess inverkan till på deras språkinläring.

I resultatdelen har jag översatt informanternas citat från finska till svenska, men har lämnat också de originella finskspråkiga citaten kvar i texten. Jag valde att presentera citaten både på finska och på svenska eftersom jag tycker att de finskspråkiga citaten innehåller sådana viktiga valörer som möjligtvis kan föreläggas genom översättningen.

5.2.1. Gymnasisternas upplevelser om svenskstudiernas meningsfullhet

Alla gymnasister lyfte fram att det är viktigt att lära sig svenska eftersom det är Finlands andra officiella språk och det används även i andra nordiska länder – gymnasisterna upplevde att Finlands ställning och läge i Norden är ett av de viktigaste skälen att studera och kunna svenska. Svenska ses som ett viktigt medel för att kunna förstå även andra nordiska språk och att kunna behålla den finlandssvenska kulturen och traditionen i Finland. Också Koskenranta (2011) fann att Finlands geografiska ställe och den finlandssvenska kulturen förekom i högstadieelevernas svar. Detta kan betyda att dessa upplevelser stannar på något sätt kvar från högstadiet till gymnasiet.

Citat 1, informant 1:

”Visst som först är vårt [Finlands] läge, vi är ju ett av de nordiska länderna.”

”Varmaan ensinnäkin tää meidän sijainti, kun ollaan kuitenkin yks Pohjoismaista.”

Citat 2, informant 2:

”Jag har besökt Danmark och Norge och där märker man att på ett sätt kan man ju begripa och förstå språket som man talar, det känns som någons slags svensk dialekt”

”Oon käynyt Tanskassa ja Norjassa niin siellä huomaa että tavallaan hahmottaa sitä kieltä mitä puhutaan ja sitä ymmärtää, ihan kuin se olis jotain ruotsin murretta.”

Citat 3, informant 6:

”Svenska är Finlands andra språk så är det ju viktigt att man kan och får använda de båda språken här. Och det finns ju kulturen och dess behållning, så att den svenskspråkiga kulturen inte försvinner från Finland.”

”Ruotsi on Suomen toinen kieli niin onhan se tärkeätä että niitä molempia kieliä saa ja pystyy sit käyttämään. Ja onhan siinä just se kulttuuri ja sen säilyttäminen, että se ruotsinkielinen kulttuuri ei häviä Suomesta.”

Svenska och svenskstudier tycks också vara ett viktigt hjälpmedel med studier i andra språkämnen, såsom man kan se till exempel i citaten 2 och 3. Gymnasisterna påpekade att de hade iakttagit hur kunskap i svenska har underlättat studier till exempel i tyska, franska och engelska – detta motiverades genom det att svenska ses som ett lätt och enkelt språk och dess regler är lätta att utföra också till andra språk, vilket jag tycker var mycket överraskande i synnerhet med upplevelsen om studiernas meningsfullhet. Gymnasisterna hade också märkt hur språkkun-

skaper kan påverka deras studier också helt omedvetet: de ses som en viktig del av problemlösningsförmågan och allmän utbildning – detta visar att språkstudier avses som en viktig del av studier och utvecklingen som människa.

Citat 4, informant 3:

”alla kognitiva processer utvecklar när man studerar språk, även om man inte märker det på ett medvetet sätt så har de ju hjälpt mycket med allt [i skolan]. Ju mera språk man kan och talar så desto bättre lär man sig att märka planer och kopplingar mellan saker, också i andra skolämnen”

”kaikki kognitiiviset prosessit kehittyvät kielten opiskelun avulla, et vaikka niitä ei itse sellain tietoisesti huomaa niin niistä on kyllä ollut todella paljon apua kaikessa [koulunkäynnissä]. Että mitä enemmän kieliä osaa ja puhuu niin sitä paremmin oppii huomaamaan kaavoja ja yhteyksiä asioiden välillä, myös kieliaineiden ulkopuolella.”

Citat 5, informant 5:

”Jag tror att språkstudier utvecklar människan (-- det märks ju om man studerar flera språk, så om man väljer ta ett nytt språk, eller även att börja ett nytt språk är lättare eftersom man har tidigare kunskap också i andra språk.”

”Kyllä mä uskon että se kuitenkin kehittää ihmistä kun opiskelee kieliä (-- huomaa just että kun jos opiskelee useampia kieliä niin uuden kielen ottaminen, tai ees aloittaminen on jotenkin helpompaa kun on just sitä aiempaa osaamista muissakin kielissä.”

Svenskstudier beskrivs vara viktiga också för framtidens skull, vilket förekom också i Koskenrantas (2011) och Huhtalas (2017) studierna. Även om språket inte används i Savolax, hade alla gymnasister en stark känsla för språkets framtida behov – svenska ses som en viktig del av arbetslivet och fortsatta studier (se citat 6 och 8). Osäkerhet för framtiden och blivande studieplats är en bärande faktor för svenskstudiernas viktighet under gymnasietiden.

Citat 6, informant 3:

”Jag skulle inte studera svenska om jag på riktigt trodde att jag inte skulle behöva det här språket om fem år eller i framtiden.”

”En mä opiskelis ruotsia jos mä oikeesti luulisin etten tarviis tätä kieltä vaikka viiden vuoden päästä tai tulevaisuudessa.”

Citat 7, informant 2:

”I arbetsintervjuer har man aldrig frågat om jag kan svenska, det [svenskkunskap] tas inte upp här. Men jag tror att i arbetslivet ska man kunna svenska, särskilt om man inte bor här i Savolax.”

”Ei multa oo ikinä työhaastattelussa kysytty osaanko ruotsia, ei sitä oteta täällä esille. Mutta uskon että sitten työelämässä sen kyllä tarvii, varsinkin jos ei enää asu täällä Savossa”

Citat 8, informant 6:

”Nu när jag har på riktigt börjat studera svenska, så hoppas jag att jag kunde fortsätta studier också vid universitet, även om jag inte skulle studera svenska som huvudämne. Det finns ju många svenskspråkiga kurser på olika universitet (--) det är lättare att lära sig yrkesterminologi när man studerar språkets grund ordentligt redan nu.”

”Nyt kun on alkanut kunnolla opiskelemaan ruotsia niin toivoo että niitä opintoja vois sit jatkaa myös yliopistossa, vaikka ei lähtis sillain opiskelemaan ruotsia pääaineena, niin onhan aika monissa paikoissa tarjolla myös niitä ruotsinkielisiä kursseja. (--) oman alan sanaston opiskelu on helpompaa kun nyt opiskelee perusteet kunnolla”.

Meningsfullhet av studierna kommer fram till i det att gymnasisterna har ett intresse och vilja att lära sig språket – de beskrev att svenska är ett språk som de vill lära sig för det låter vackert, är lätt och alla tyckte ha ett slags personligt intresse och positiv inställning för studier. Detta betyder att slutligen berodde gymnasisternas tankar om språkets meningsfullhet om deras egna, personliga tolkningar, värderingar och intressen för språket, vilket kunde antas i ljuset av tidigare studier.

Sammanfattningsvis upplevde gymnasisterna att svenskstudier är meningsfulla eftersom de har eget intresse för språket och språkinläring och en stark uppfattning om språkets framtida behov till exempel i fortsatta studier eller i arbetslivet. Också Finlands läge i Norden och den finlands-svenska kulturen var ett bärande fenomenet som förekom i gymnasisternas svar. Detta betyder att svenska ses som en viktig del av Finlands kultur och kulturella arv och att gymnasister vill, att den stannar kvar också i framtiden.

5.2.2. Uppkomsten av positiva attityder och motivation för svenskstudier

Gymnasisterna hade alla en mycket positiv attityd till svenska och de tyckte alla att svenska är ett sådant språk som de skulle vilja lära sig. Gymnasisterna motiverade dessa positiva attityder med sina egna uppfattningar om svenska – alla hade en slags personlig känslö- eller värdeförbindning till språket, som man kan ses till exempel i citaten 9 och 10.

Svenska språket upplevdes mycket personligt och dessa upplevelser hade haft en stor inverkan på gymnasisternas språkattityder och även inlärningsmotivation redan då svenskstudier hade börjat på högstadiet. Dessa positiva attityder, upplevelser och värderingar till svenska var en bärande faktor i gymnasisternas positiva inställning att studera svenska men också i deras inlärningsmotivation. Dessa känslö- och värdeförbindningar förekom också i Huhtalas (2017) studie, vilket tyder på att känslor har en betydande roll i attitydernas och motivations uppkomst.

Citat 9, informant 2:

”Jag tycker att svenska har alltid varit så härligt lätt och positivt.”

”ruotsin kieli on musta aina ollut niin ihanan iloinen ja positiivinen.”

Citat 10, informant 3:

”Svenska låter så vackert och det så roligt att använda och prata svenska. Jag tycker att svenska är finast av alla nordiska språk och om jag skulle ha kunnat välja själv så skulle jag kanske ha hellre velat att mitt modersmål skulle vara svenska i stället för finska.”

*”Ruotsi kuulostaa niin kauniilta, ja sitä on myös jotenkin niin hauskaa käyttää ja puhua. (--)
Musta ruotsi on kaunein pohjoismainen kieli ja jos olisin itse voinut valita niin olisin ehkä halunnut mieluummin ruotsin kuin suomen äidinkieleksi.”*

Gymnasister hade alla olika språkinlärningshistorier: en del hade alltid tyckt om svenska men några berättade att under tidens lopp har de också haft mycket negativa attityder och motivation till svenska och svenskstudier. Det var intressant att iaktta hur alla dessa negativa attityder och dålig motivation för studier hade framkommit under högstadiet, under sjunde och åttonde klass. Ändå hade dessa negativa attityder försvunnit när de började gymnasiet – detta är tecken på attitydernas förändringar och kan förklaras till exempel med det att den sociala omgivningen för studier förändrades efter högstadiet.

Citat 11, informant 3:

”när jag började svenskstudier på sjunde klass, så fick jag genast en likadan ivrighet som jag fick till exempel till engelska under lågstadiet. Denna ivrighet har stannat som samma sedan sjunde klass”.

”kun mä seiskaluokalla aloitin ruotsin opiskelun, niin mulle tuli heti sellainen samanlainen into vähän niin kuin englantiin tuli ala-asteella. Se into ruotsin kieleen on pysynyt mulla samana sieltä seiskaluokalta asti”

Citat 12, informant 4:

”Också jag var ivrig på att studera svenska då under sjunde klass, men då under åttonde och nionde klass tappade jag intressen. Men då när jag började i gymnasiet så fick jag igen intresse för svenska, jag ville igen börja studera ordentligt.”

”Mullakin oli silloin aluksi seiskalla sellainen into opiskella ruotsia, mutta sitten se tavallaan vähän lopahti siinä kasin ja ysin aikana, mut sit kun tulin tänne lukioon niin sitten innostuin taas uudestaan, että halusin alkaa opiskelemaan kunnolla.”

Citat 13, informant 2:

”Jag har alltid tyckt om svenska, men naturligtvis måste också jag revoltera lite mot svenska på högstadiet (--) på ett sätt kändes det så att också jag var tvungen att hata ’tvång-svenska’ och tycka att det är helt hemskt”.

”Mulle ruotsi on aina ollut se aine josta oon tykännyt, mutta kyllä tottakai yläkou-lussa piti ehkä vähän kapinoida sitä vastaan (--) yläkoulussa oli tavallaan pakko vihata ’pakko-ruotsia’, ja suhtautua ruotsiin sillain että se oli ihan kauheeta.”

Attityderna kan avses som inlärarens individuella egenskaper, men som sagt också tidigare (se till exempel avsnitt 3.2.1), kan attityderna vara mycket förändringsbara – och de ovanpresente-rade citaten förstärker detta. Gymnasisterna som hade haft negativa attityder till svenska under högstadiet berättade att dessa attityder berodde på gruppnormen och grupptricket – det var socialt trendigt att ogilla svenska. När dessa informanterna började gymnasiestudierna i svenska hade de iakttagit hur attityderna till språket var mera positiva – atmosfären var mera studiein-riktad och det var lätt att hitta motivation och positiva attityder när den sociala normen var att tycka om studier och också om svenskstudier. Dessa gruppnormer påverkade informanternas attityder och även motivation både på medvetet och på omedvetet sätt, vilket i sin tur redovisar för hur attityder tenderar uppstå och förändra i sociala kontexter (se till exempel Mustila 1990).

Det att svenska inte hörs eller används i gymnasisternas vardag verkade ha en inverkan på deras motivation och även dess uppkomst, vilket syns i citat 14 och 15. Svenska upplevas som ett främmandespråk (se Abrahamsson 2009, 188) eftersom språket inte är en naturlig del av var-dagen, såsom till exempel engelska beskrivs vara. Detta var en av de viktigaste orsakerna för det, att särskilt på högstadiet tyckte några informanter att svenska inte var meningsfullt eller viktigt att studera. Ändå tyckte informanterna att i gymnasiet hade de fått flera medel och även kunskap att tillägga svenska i sina vardag, vilket hade orsakat känslan om svenskans nyttighet och behov.

Citat 14, informant 3:

”Om jag vill använda svenska någonstans, så måste jag alltid ta mig själv hos svenska, till exempel på nätet. Det är ju irriterande eftersom man aldrig får öva språket i vardagen eller i praktiken och jag tror att detta kan försämra motivation hos många. Men jag tycker så att jag måste bara kliva över irritationen, och därför övar jag svenska så mycket som möjligt.”

”Jos mä haluan käyttää ruotsia jossakin, niin kyllä mun on oikeesti aina itse vietävä itseni sen kielen luo, vaikka netissä. Kyllä se ärsyttää, kun ei tosiaan saa ikinä arjessa sitä harjoitusta kielessä, niin kyllä mä uskon että se lannistaa tosi monia. Mutta mä itse aattelen sen niin että sen ärsytyksen yli on vaan päästävä, ja siksi mä just hakeudunkin oppimaan sitä kieltä.”

Citat 15, informant 2:

”Först nu på gymnasiet har vi börjat studera svenska också utanför läroboken, och nu när jag har fått se att jag förstår och kan svenska så det motiverar mig väldigt mycket för att studera även mera. Och nu på gymnasiet förstår jag också bättre de möjligheter som språkstudier och -kunskaper ger.”

”Oikeestaan vasta lukiossa on tullu tää että opiskellaan sitä ruotsia muualtakin kuin kirjasta, ja just se kun tajuaa että ymmärtää, niin kyllä se boostaa sitä halua oppia sen kielen. Ja nyt kun lukiossa muutenkin tajuaa enemmän että mitä kaikkia mahdollisuuksia se kielen oppiminen tuo.”

Gymnasisterna berättade att attityderna till språket och viljan att kunna svenska är en bärande faktor i deras motivation och dess uppkomst. Många ville lära sig svenska eftersom de ville uppnå flytande kunskap i språket, vilket avsågs som en viktig del av framtiden, fortsätta studier och även arbetslivet.

Citat 16, informant 3:

”Jag får motivation för svenskstudier från mitt eget intresse för svenska. (--) Jag vill på riktigt lära mig språket, för att kunna prata och använda det. Jag får motivation när jag föreställer mig att någon dag i framtiden kan jag svenska på riktigt när jag nu pluggar hårt.”

”mua motivoi ruotsin opiskeluun ihan pelkästään mun oma mielenkiinto. (--) haluan oikeesti oppia sen kielen, oppia puhumaan ja käyttämään sitä. Saan motivaatiota kun kuvitelen että joskus tulevaisuudessa mä oikeesti osaan tän kielen kun opiskelen”

Citat 17, informant 2:

”Jag vill ha språkkunskaper för framtidens skull – så att jag kan språket då.”

”Haluan kielitaidon tulevaisuutta varten – että osaan sitä sitten .”

De ovanpresenterade citaten är också bra exempel på både *integrativ* och *instrumentell* motivation för språkinläring, vilket jag diskuterade i avsnitt 3.2.2. (se Abrahamsson 2009, 207). Citat nummer 16 representerar integrativ motivation – informant ville lära sig svenska av sociala och kommunikativa skäl – hen tyckte att språket är meningsfullt att studera eftersom hen uppskattar målspråket och målspråkskultur. Citat nummer 17 representerar i sin tur integrativ motivation, vilket betyder att informant ville studera svenska eftersom hen ser språkstudier som investering och verktyg för att uppnå till exempel studie- eller arbetsplats i framtiden.

Det var intressant att iaktta hur alla gymnasister ändå tyckte att svenska är en investering för framtiden – även om man tyckte så, så hade alla också mycket en integrativ motivation för språkinläring. Gymnasisterna ville studera svenska för de tyckte att språket behövs i sociala kontexter och de ville uppnå goda kunskaper för att kommunicera med hjälp av språket och däremot tyckte man också att språket behövs i framtiden för att kunna uppnå någonting annat. Det vill säga: gymnasisternas motivation var en blandning av både integrativ och instrumentell motivation, inte antingen – eller. Det är värd att påpeka, att dessa resultaten förstärker tanken om att man inte kan konstatera tydliga eller förenklade orsaks- och följdriktningar mellan attityder och motivation: fenomen är mycket dynamisk och påverkas av ett flertal olika andra faktorer, såsom inlärarens personliga egenskaper, omgivningen eller sociala kontexten, vilket jag kommer diskutera närmare lite senare i detta kapitel.

Ett annat viktigt resultat som förekom i gymnasisternas svar i motivations uppkomst var skolans och lärarens roll, vilket syns speciellt i citat 16 och 17. Gymnasisterna konstaterade, att lärarens personlighet och allt som man gör eller inte gör under undervisningen har en mycket stor effekt i deras motivation – gymnasisterna beskrev till exempel att lärarens sätt att vara med sina studenter och pedagogiska kunskaper kan antingen förstärka eller minska viljan att studera och lära språket. Också lärarens personlighet och studerandens förhållande till lärare verkade vara en viktig faktor i motivations uppkomst. Till exempel Dörnyei (2001) har poängterat att lärarens person och kompetens kan ha inverkan på sina elevernas motivation och dess uppkomst.

Citat 18, informant 3:

”Jag tycker att jag har den bästa svensklärare i hela världen och hen är en stor motivations källa för mig, just eftersom atmosfären på lektionerna är så öppen och man får prata och vara sig själv (--) läraren pratar till oss och ger oss uppmärksamhet också utanför klassrummet och

det är ett lycka att få se läraren. Och det att man tycker om läraren kombineras till det att man börjar tycka också om själva läroämnet.”

”Mun mielestä mulla on ihan erittäin maailman paras ruotsinope ja se on tosi suuri motivaation lähde mulle, että just kun tunneilla on tosi avoin ilmapiiri ja saa jutella ja niinkun olla oma itsensä (-) ope juttelee ja huomioi myös luokan ulkopuolella ja siksi opea on onni nähdä. Ja sit se että tykkää opesta yhdistyy myös siihen että alkaa tykkäämään siitä oppiaineesta.”

Citat 19, informant 4:

”När jag kom till gymnasiet så kunde jag på riktigt inte ett ord svenska. Och när vår lärare var så att ja du ska lära dig och hen ordnade allt möjligt såsom stödundervisning så hade det ett stort inverkan. Jag tror att jag skulle inte studera svenska nu, åtminstone inte en sån här jättestor mängd i veckan om jag inte hade en sån bra lärare”.

”Kun mä tulin lukioon niin en osannut oikeesti yhtään ruotsia ja sit kun se meidän ope oli silleen että kyllä sä opit ja just järjesti kaikkea tukiopetusta niin sillä on tosi suuri vaikutus, en usko että opiskelisin nyt ruotsia, ainakaan mitään tuplamäärää viikossa jos ei olis noin hyvää opettajaa.”

Citat 20, informant 3:

”Jag har alltid tyckt att det är så trevligt att gå till svensklektioner, svensklektion är veckans höjdpunkt.”

”mulla on aina todella kivaa mennä sinne ruotsintunnille, ruotsintunti on kuin viikon kohokohta.”

Lärarens och inlärningsatmosfärens roll vid motivations uppkomst kan vara tecken på gymnasisternas socialisation för språket i skolan (se till exempel Hyltenstam & Lindberg, red. 2014: 459). Det att gymnasisternas attityder och motivation hade påverkats av läraren och inlärningsatmosfären förstärker också detta att attityder och inställningen till språket kan vara mycket förändringsbara. Det vill säga att gymnasisterna har haft positiva inställningar till språket, men undervisning i skolan har förstärkt detta så, att gymnasisterna har tillägnad en positiv attityd till språket och språkstudier. Däremot kan läraren och inlärningsatmosfären påverka motivations och attitydernas uppkomst också genom sociala normer och regler, vilket betyder att attityder och motivation tas in som normer.

Det är dock värt att konstatera att motivationens uppkomst är ett mycket komplext fenomen och läraren och inlärningsatmosfären har också kunnat ha en positiv inverkan på gymnasisternas motivation via studieframgång (se avsnitt 3.2.1 och 3.2.3) – det vill säga att goda betyg skulle kunna vara också en del av motivationens uppkomst, men detta beaktades inte i min studie.

5.2.3. Upplevelser om närmiljöns språkattityder

I detta avsnitt beskriver jag hur gymnasister upplever närmiljöns attityder till svenska och svenska i jämförelse med andra språk. Jag valde att presentera resultat under två rubriker – familjen och vänner, för gymnasister berättade både om deras familjemedlemmar och släktingar, men betonade mera vännernas och skolkamraternas attityder och deras inverkan på deras motivation.

Dock konstaterade gymnasister att sist och slutligen är ens egna språkattityder och språkvärderingar allra viktigast, vilket också Huhtala (2017) diskuterade i sin artikel. Det vill säga även om attityder både för- och mot svenskstudier är närvarande i gymnasisternas vardag, så har alla ändå mycket starka känslor om svenskstudiernas meningsfullhet och man vill hålla med ens egna uppfattningar och värderingar om språket. Det var intressant att iaktta hur alla gymnasister hade upplevelser om negativa attityder men ingen hade låtit dem ha inverkan på sina egna uppfattningar: eget intresse och motivation var viktigare än omgivningens attityder eller värderingar.

5.2.3.1. Familj och släktingar

Alla informanter hade finska som modersmål. Bara en informant hade tvåspråkighet mellan finska och ryska i sin släkt, men hon berättade att hon själv inte var tvåspråkig, utan hade finska som modersmål och hemspråk med sina föräldrar. Gemensamt för alla informanter var också det att ingens föräldrar hade bott på tvåspråkiga landskap eller i Sverige – det vill säga att svenska inte var en viktig del av informanternas eller deras familjernas vardag.

Gymnasisternas föräldrar var annorlunda vad det gäller föräldrarnas språkkunskaper. Oberoende av föräldrarnas kunskapsnivå tyckte ändå alla gymnasister att sina föräldrar hade stött dem i språkstudier och också uppmuntrat dem för att studera språk och särskilt svenska, vilket syns i citat 21-23.

Citat 21, informant 2:

”Hemma hos oss är det så, att vi alla vill studera mycket språk, men kanske man betonar engelska allra mest (--) men det finns inga sådana kommentarer eller tankar att något språk skulle vara viktigare än andra språk.”

”Meillä on kyllä kotona se, että kaikki haluaa opiskella niitä kieliä tosi paljon, mutta kyllä se painottuu aika paljon siihen englantiin kuitenkin (--) mutta ei oo kuitenkaan sellaista että pidettäisiin toisia kieliä tärkeempinä kuin toisia.”

Citat 22, informant 4:

”I min familj pratar vi endast finska, och föräldrarnas kunskaper i engelska och svenska är ganska låga. De har inte varit ett exempel för mig men naturligtvis har mamma och pappa alltid uppmuntrat mig för att studera och de tycker att det är bra att jag studerar.”

”Ei meillä perheessä puhuta muita kieliä [kuin suomea] ja just englantia ja ruotsiakin aika hei kosti. Niin ei sieltä oo tullut sillain esimerkkiä mutta tottakai äiti ja isä on aina kannustaneet opiskelemaan ja ne pitää sitä hyvänä juttuna”

Citat 23, informant 5:

”Mamma har alltid tyckt om svenska och hon har pratat om svenska med en vacker och positiv ton”

”Äiti on aina tykännyt ruotsista ja puhunut siitä kielestä niin kauniisti ja positiiviseen sävyyn”

Familjens attityder för svenska upplevdes oftast som neutrala, en del av informanterna kunde inte säga vad deras föräldrar tycker om svenska som språk: viktigast var dock att familjens attityder till svenska inte var negativa – de var antingen neutrala eller positiva. Dock konstaterade en del av informanterna att de inte bryr sig om familjens eller släktingarnas attityder, oberoende om attityderna var positiva eller negativa. Detta syftar till att det att gymnasister upplevde att de inte hade ”ärvt” eller ”tillägnat” attityder från sina familjemedlemmar, utan deras attityder var mera såsom stöd för elevernas egna uppfattningar om svenska. Alla hade en stark känsla om det att svenskstudier är motiverande eftersom gymnasister tycker själva att de vill lära sig svenska och föräldrarnas roll avsågs mera som en biverkan.

5.2.3.2 Vänner och skolkamrater

Gymnasisterna tyckte att de upplever vännernas attityder till svenska som viktigare än familjens attityder. De konstaterade, att vännernas attityder har en inverkan på sina egna attityder – vännernas goda och positiva attityder är lättare att tillägna än negativa och dåliga språkattityder, vilka tillägnas lättare om man måste tillbringa mycket tid till exempel på kurser med sådana personer som har mycket negativa attityder. Gymnasisterna berättade att det ändå är lätt att inte bry sig om omgivningens attityder, alltså eget intresse och egen vilja är viktigare än omgiv-

ningens negativa attityder. Det vill säga, som sagt också tidigare att attityderna föddes och förändras i sociala kontexter, och särskilt nära vänner och sociala normer har en bärande betydelse i attitydernas uppkomst och deras påverkan i motivation.

Citat 24, informant 3:

”Jag och mina kompisar har en stor passion för språk och jag upplever att också mitt eget intresse för språk har kommit också via kompisar. Vi uppmuntrar och stöder varandra när vi studerar olika språk. Och med alla närmaste kompisar brukar vi också använda mycket svenska”
”Mulla ja mun kavereilla on just iso innostus kieliiin, ja näen että tää omakin innostus on tässä tullut myös kavereiden kautta, sillain että me kannustetaan ja tuetaan toisiamme eri kielten opiskelussa. Ja ihan lähimpien kavereiden kaa myös yritetään käyttää ruotsia paljon aina.”

Citat 25, informant 4:

”Det är ganska lätt att inte bry sig om de negativa attityderna, det enda är att om man till exempel på svensklektion råkar sitta bredvid en sån person som inte vill lära sig svenska eller bryr inte, så är det mycket svårt att göra övningar parvis. Men då är jag alltid bara så att jag försöker göra mitt bästa.”
”On aika helppoa olla välittämättä niistä negatiivista asenteista, ainoa vaan tietty jos sattuu vaikka kurssilla istumaan sellaisen vieressä jota ei kiinnosta, kun sit ei voi esimerkiksi paritehtäviä tehdä niin hyvin. Mutta oon sit aina vaan sillain että yritän kuitenkin itse parhaani.”

Citat 26, informant 2:

”Det är kanske lättare att tillägna negativa attityder till svenska om någon kommer och sablar mina tankar helt ner, det får mig tänka att varför jag ens tycker att studera svenska. Men jag kan gå över sådana känslor eftersom det är ju jag som är intresserad av svenska och vill lära mig språket.”
”Siihen negatiivisuuteen lähtee ehkä vaan silloin mukaan jos toinen lyttää ihan sillain kunnolla alaspäin, että se saa aina miettimään sitä että miks ees tykkää opiskella ruotsia. Mutta kyllä siitä aina pääsee ylös sillä kun itseä kiinnostaa kuitenkin ja haluaa oppia ruotsin.”

Alla gymnasister beskrev hur de har upplevt att efter högstadiet tycks svenska vara ett viktigare skolämne för många – de konstaterade att i gymnasiet hör man ganska sällan att svenska skulle vara onyttigt, utan de som inte tycker om svenska brukar inte klaga eller presentera sina åsikter så mycket än på högstadiet, vilket betyder att det är på många sätt lättare att tycka om svenska och andra språkämnen.

Citat 27, informant 6:

”Nu i gymnasiet när jag har lärt känna nya människor så har jag märkt att man upplever svenskstudier som viktiga, och i allmänhet tycker man att språk är intressanta och man uppskattar språkkunskaper.

”Nyt lukiossa kun on tutustunut uusiin ihmisiin niin huomaa, että se ruotsi kyllä koetaan tärkeäksi, ja yleensäkin kieliin suhtaudutaan sillain mielenkiinnolla ja arvostavasti.”

Citat 28, informant 5:

”I gymnasiet hör man inte längre babblandet om ’tvångsvenska’, som man hörde mycket på högstadiet. Jag tror att när människor kommer till gymnasiet så vaknar de för det att svenska är på riktigt nyttigt och man behöver svenskkunskap.”

”Lukiossa ei kyllä enää kuule sitä yläasteella ollutta pakkoruotsitoitotusta (--) ihmiset on varmaan lukioon tullessa heränneet siihen että ruotsi onkin oikeesti tarpeellista ja hyödyllistä.”

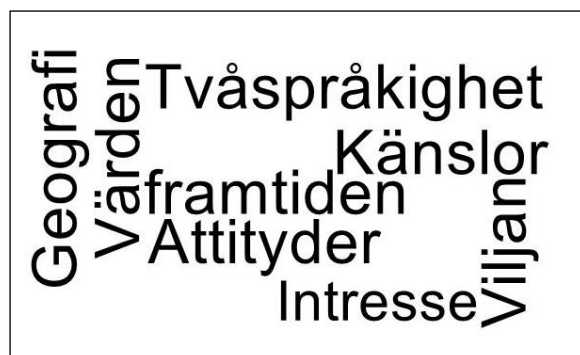
Att informanterna betonade vännernas och skolkamraternas attityder till språket mera än familjens och släktingarnas attityder är intressant eftersom till exempel i Riikolas studie (2011) hade familjens attityder större inverkan, men enligt min studie var vännernas attityder viktigare, även om det som upplevdes som viktigast var eget intresse och motivation för språket. Denna skillnad kunde bero till exempel på det att under gymnasietiden är man redan mera vuxna och var och en ska studera enligt sina egna intressen och tänka på yrkesval, samt studieplats och även framtida arbetslivet – så kanske kunde denna attitydfråga vara också fråga om inlärnarnas ålder och mognaden. Sammanlagt redovisade studiens resultat för att i gymnasiet är gymnasisterna redan mera självsäkra och medvetna om deras värden och personliga intressen, vilket orsakar att det är lättare att inte bry sig om omgivningens attityder.

6. SAMMANFATTANDE SLUTDISKUSSION

Målet med denna studie var att redogöra för savolaxiska gymnasielevnas upplevelser av svenskstudier och svenska som språk. Det andra syftet för denna studie var att redogöra för sociala omgivningens inverkan på gymnasisternas attityder och motivation, för svenska inte är en del av gymnasisternas vardag i Savolaxområdet. Jag var särskilt intresserad av att få kunskap om hur gymnasisternas positiva attityder och motivation har uppstått och utvecklats under åren i olika sociala omgivningar. I min studie redogjorde jag för tre forskningsfrågor: varför svenskstudier upplevs som meningsfulla, vilka faktorer som påverkar gymnasisternas positiva motivation och inställning till svenska och hur gymnasisterna upplever närmiljöns attityder och värderingar om svenska.

Jag bestämde mig att använda halvstrukturerad temaintervju som materialsamlingsmetod för att samla in intervjusvar från sex norrasavolaxiska gymnasieelever och analysera detta material med hjälp av kvalitativ innehållsanalys. Även om studiens resultat koncentrerar sig på gymnasisternas egna upplevelser diskuterade jag dessa resultat också i ljuset av teorin. Som analysens teoretiska utgångspunkt använde jag till exempel Gardners teorier om attityder, motivation och deras uppkomst och dessa utgångspunkter presenterades närmare i kapitlet 3.2.

Studiens resultat visade att gymnasisternas upplevelser av svenskstudiernas meningsfullhet beror på deras egna intressen för språkinläring samt deras egna språkattityder till svenska och även värderingar om språket. Det vill säga att sist och slutligen var upplevelsen om språkstudiernas meningsfullhet mycket personlig och även lite svår att definiera eller redogöra för också själva gymnasister. Gymnasisternas upplevelser om svenskstudiernas meningsfullhet presenteras närmare i figur 1 (se nedan).

Figur 1: Gymnasisternas upplevelser om svenskstudiernas meningsfullhet (sammanfattning).

Studiens resultat visade att positiv inställning och positiva attityder till svenska var också relaterade till gymnasisternas uppfattningar och värderingar om olika språk, och gymnasisternas eget intresse för svenska var en bärande faktor både i attitydernas och motivationens uppkomst. Dessa faktorer hade inverkan också på gymnasisternas upplevelser om studiernas meningsfullhet. Ett resultat som var åtminstone för mig mycket överraskande var att gymnasisterna upplevde att lärare och lärarens pedagogiska kunskaper – eller brist på kunskaper – kan också ha en inverkan på deras attityder till svenska och svenskstudier. Det visade sig att även om det egna intressen och viljan att lära sig språket var allra viktigast, så kan lärare stöda och förstärka dessa goda attityder med hjälp av sitt eget exempel om positiva inställningen.

Det mest intressanta resultatet var gymnasisternas upplevelser av närmiljöns attityder och språkvärderingar. Det visade sig att gymnasisterna ansåg vännernas attityder för språk som viktigare än föräldrarnas attityder – det vill säga gymnasisternas sociala omgivningen i skolan bär en mera betydande roll, vilket berättar också om ålderns inverkan: i gymnasiet är man redan mycket mera självständiga och vuxna än på högstadiet. Dock var vännernas och föräldrarnas attityder till språket inte lika viktiga som gymnasisternas egna attityder till språket – det förekom att många tycker att det som de själva tycker om svenska betyder allra mest. Detta resultat berättar om gymnasisternas självsäkerhet och viljan att studera det som är viktigt och meningsfullt för dem själva: sociala trycket eller gruppnormer är inte längre lika viktiga som till exempel på högstadiet.

I samband med temaintervjuerna kom det fram också många sådana fenomen som skulle vara meningsfulla och viktiga att studera, alltså i samband med min studie fick jag också en bra möjlighet att kartlägga möjliga forskningsämnen för framtiden. Ett intressant fenomen som nämndes av en informant var klassrumsinteraktions inverkan på studerandes språkattityder till svenska och motivation för att studera svenska. Denna interaktion kom fram när informanterna lyfte fram att händelser i klassrummet har haft en stor inverkan på det hur de upplever svenska som språk. Detta kunde studeras till exempel med hjälp av observationer och både lärarnas och studerandenas intervjuer. Ett annat intressant tema var lärarens och studerandes förhållande och dess inverkan på studerandenas motivation att studera svenska och studieframgångs betydelse för motivationen. Många gymnasister lyfte nämligen fram att de känner att läraren bryr sig om sina studenter, vilket leder till trygghetskänslan under lektionerna och det verkade ha en stor inverkan på gymnasisternas motivation.

Förutom att min studie har gett detaljerad information om savolaxiska gymnasisternas upplevelser om svenskstudier och redovisat positiva attitydernas och motivations uppkomst hos gymnasisterna som intervjuades, har den också kartlagt nya, intressanta möjligheter för forskningsämnen i framtiden. I framtiden kan både lärare och vetenskaplig forskning utnyttja min studie för att kunna nå mera förståelse och kunskap om gymnasisternas upplevelser om svenskstudier på landskap där svenska inte är en del av inlärares vardag.

LITTERATUR

Abrahamsson, N. 2009. Andraspråksinläring. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratr.

Dörnyei, Z. 2001. Motivational strategies in the language classroom. Cambridge: Cambridge University Press. E-bok.

Finlands Grundlag, 17 §: Rätt till eget språk och egen kultur.

<https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731> (hämtad 15.01.2020)

Gardner, R.C. 1985. Social psychology and second language learning: the role of attitydes and motivation. London: Arnold.

GFGL 2015 = Grunderna för gymnasiets läroplan. Utbildningsstyrelsen.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf (hämtad 20.03.2020)

GLGU 2014 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen.<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/grunderna-laroplanen-den-grundlaggande-utbildningen> (Hämtad: 27.01.2020)

Huhtala, A. 2017. ”On ollut etu oikeus opiskella ruotsia” – yliopisto-opiskelijat pohtivat ruotsin kieltä ja sen opiskelua. Kieli, koulutus ja yhteiskunta 8 (6). Finns på nätet:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2017/201don-ollut-etuoikeus-opiskella-ruotsia201d-yliopisto-opiskelijat-pohtivat-ruotsin-kielta-ja-sen-opiskelua>

Hyltenstam, K. & Lindberg, I. 2014. Svenska som andraspråk i forskning, undervisning och samhälle. Upplaga 2:4. Lund: Studentlitteratur AB.

Hyvärinen, M.; Nikander, P.; Ruusu vuori, J.; Aho, A. (red.) 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Kalaja, P.; Alanen, R.; Dufva, H. (red.) 2011. Kieltä tutkimassa – tutkielman laatijan opas. Finnlectura

Koskenranta, R. 2011. ”Jos vaikka muutan Ruotsiin tai en tiiä, meen ruotsalaisen kanssa naimisiin” – inställning och motivation genemot att lära sig svenska hos elever i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs. Pro gradu – avhandling. Jyväskylä universitet.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/40564/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201212123336.pdf?sequence=1&isAllowed=y/>

Kuopion Kaupunkilehti 7.12.2018: ”Voisinpa käyttää ruotsia johonkin hyödylliseen”. Finns på nätet:

<https://www.kaupunkilehti.fi/voisinpa-kayttaa-ruotsia-johonkin-hyodylliseen/>
(hämtad 20.1.2020)

Norrby, C. & Håkanson, G. 2007. Språkinläring och användning, svenska som andraspråk i och utanför Sverige. Upplaga 1:2. Studentlitteratur.

Mustila, E. 1990. Finska gymnasieelevers motivation för, attityder till och intresse för svenska. Doktorsavhandling, Helsingfors universitet.

Opetushallitus – Utbildningsstyrelsen 12.01.2018: Språkstudier inleds allt oftare i årskurs 1. Finns på nätet:

<https://www.oph.fi/sv/nyheter/2018/sprakstudier-inleds-allt-oftare-i-arskurs-1>
(hämtad 27.1.2020)

Riikonen, A. 2010. Abiturienternas attityder till svenska språket i en finskspråkig och i en tvåspråkig stad. Kandidatavhandling, Jyväskylän universitet.

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/24433/Anna_Riikonen_prosem2_vt2010.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Savon Sanomat 27.09.2019: Mitä vastaa kuopiolainen kahvilanpitäjä, kun Gunnar Puhakka kysyy: ”Kan jag få en kopp kaffe?”. Finns på nätet:

<https://www.savonsanomat.fi/savo/Mit%C3%A4-vastaa-kuopiolainen-kahvilapit%C3%A4j%C3%A4-kun-Gunnar-Puhakka-kysyy-Kan-jag-f%C3%A5-en-kopp-kaffe/1442314> (hämtad 30.1.2020)

Savon Sanomat 23.02.2018: Ruotsin vaihtaminen toiseen kieleen ei herättänyt suurta kiinnostusta – Pieksämäki haki kokeiluun. Finns på nätet:

<https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Ruotsin-vaihtaminen-toiseen-kieleen-her%C3%A4tt%C3%A4nyt-suurta-kiinnostusta-%E2%80%93-Pieks%C3%A4m%C3%A4ki-haki-kokeiluun/1114386>

Språklagen 2003 / 423: 1-4 §

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423> (hämtad 15.1.2020)

Statistikcentralen: Kuntien avainluvut.

<https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2019&active1=MK11> (hämtad 27.1.2020)

TENK: Forskningsetiska delegationen. Ansvarsfull forskning.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf
(hämtad 15.3.2020)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Upplaga 6. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Töttö, P. 2000. Pirullisen positivismin paluu. Tampere: Vastapaino.

YLE 5.8.2019: Kysely: Kysymys ruotsin kielen hyödyllisyydestä jakaa suomalaiset jyrkästi kahtia – neljäsosa sanoo, ettei osaa kieltä lainkaan. Finns på nätet: <https://yle.fi/uutiset/3-10898922> (hämtad 28.1.2020)

BILAGOR

Bilaga 1: Informanternas bakgrundsinformation – enkät:

Haastattelututkimus

Osallistujan taustatiedot

Att lära sig svenska i Norra Savolax – gymnasisternas upplevelser om positiv inlärningsmotivation

Tiedot kerätään ja säilytetään luottamuksellisina ja ne tuhotaan tutkimuksen päätyttyä (ks. tutkimus-seloste). Vastaathan kysymyksiin totuudenmukaisesti ja selkeällä käsialalla.

1. Osallistujan sukupuoli:

nainen mies muu

2. Osallistujan syntymävuosi ja ikä tutkimukseen osallistuttaessa:

syntymävuosi: ikä:

3. Millä oppimäärällä luet ruotsia tällä hetkellä?

A-kieli (pitkä oppimäärä) B-kieli (keskipitkä tai lyhyt oppimäärä)

Oletko vaihtanut oppimäärän pituutta jossain vaiheessa? Jos olet, niin milloin ja miksi?:

3. Osallistujan rekisteröity äidinkieli:

suomi ruotsi muu, mikä?:

4. Vanhempien rekisteröidyt äidinkielet (merkitse molempien vanhempiesi äidinkieli):

suomi ruotsi muu, mikä?:

5. Perheeseen / lähipiiriini kuuluu kaksikielisiä henkilöitä :

ei kyllä, mitä kieliä he puhuvat? :

6. Oletko koskaan asunut ruotsinkielisessä tai kaksikielisellä alueella tai paikkakunnalla?

ei kyllä, missä ja kuinka kauan:

7. Ovatko vanhempasi / lähipiiriisi kuuluvat koskaan asuneet ruotsinkielisellä tai kaksikielisellä alueella tai paikkakunnalla?

ei kyllä, missä ja kuinka kauan:

Kiitos vastauksistasi!

Bilaga 2: Intervju. Teman och detaljerande frågor.

Intervju

tutkimusselosteen läpikäynti, tutkimuslupien allekirjoittaminen ennen haastattelujen aloittamista

1. KIELEN OPPIMISEN MERKITYKSELLISYYS – MIKSI TÄRKEÄÄ?

Varför upplever studerande att det är meningsfullt att lära sig svenska?

Miksi opiskelijat kokevat ruotsin kielen opiskelun merkitykselliseksi?

- f1 Millaisia mielikuvia sinulla on ruotsin kielen suhteen? (Millainen kieli ruotsi on?)
Oletko aina ollut tätä mieltä? (*asenteiden muuttuminen ajan kuluessa*)
- f2 Miksi ruotsi on sellainen kieli, jonka haluaisit oppia? (Miksi opiskelet ruotsia?)
- f3 Millaista hyötyä siitä on, että osaa ruotsia? Oletko kokenut sellaista käytännössä?

2. MOTIVAATIO – MIKSI HALUAA OPPIA KIELEN?

Vilka faktorer påverkar studerandes motivation och positiva inställning till att studera svenska?

Mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden motivaatioon ja positiiviseen asenteeseen kielen opiskelua kohtaan?

- f4 Mikä motivoi sinua opiskelemaan ruotsia?
- f5 Mikä kannustaa sinua jatkamaan kielen opiskelua?
- f6 Millainen rooli ruotsin kielellä on tulevaisuudessasi?

3. LÄHIYMPÄRISTÖ – KUINKA SE VAIKUTTAA?

Hur upplever studerande närmiljöns attityder för svenska?

Kuinka opiskelijat kokevat lähiympäristön asenteet ruotsin kieltä kohtaan?

- f7 Miten lähipiirisi asennoituu eri kielten opiskeluun, onko kielten välillä eroja?
- f8 Koetko, että kuulet ja saat mahdollisuuksia käyttää kieltä tarpeeksi arjessasi?
Vaikuttaako tämä haluusi oppia kieltä?
- f9 Miten koet lähiympäristösi (perhe, suku, ystävät, opiskelutoverit) vaikuttavan haluusi opiskella ruotsia? Onko lähiympäristölläsi positiivinen vai negatiivinen vaikutus?
Miksi?

4. SANA ON VAPAA

- f10 Onko vielä jotain, jota haluaisit tuoda esille tai lisätä?